

На основу члана 55. став 3, члана 58. став 2. и члана 239. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15 - др. закон),
Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК о пружању ваздухопловних метеоролошких услуга

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се ваздухопловне метеоролошке услуге, начин припремања и прибављања метеоролошких информација, начин одашиљања метеоролошких информација, начин снабдевања корисника услуга метеоролошким информацијама, као и начин на који авио-превозилац обавештава пружаоца ваздухопловних метеоролошких услуга о метеоролошким услугама које захтева или о променама које захтева у пружању метеоролошких услуга.

Значење израза

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) *ADS-C уговор (automatic dependent surveillance - contract, ADS-C contract)* је начин на који се размењују подаци дефинисани *ADS-C* споразумом између земаљског система и ваздухоплова посредством *data link*, прецизирајући под којим условима се *ADS-C* извештаји иницирају и какви подаци су садржани у извештају;

2) *аеродром (aerodrome)* је свако дефинисано подручје (укључујући све објекте, инсталације и опрему) на копну или на води или на фиксној, приобалној или плутајућој структури, које је у целини или делимично намењено за слетање, полетање и кретање ваздухоплова;

3) *аеродром одредишта (destination)* је аеродром на коме ваздухоплов завршава лет према утврђеном плану лета;

4) *аеродромска контрола летења (aerodrome control tower)* је јединица контроле летења успостављена за пружање услуге контроле летења за аеродромски саобраћај;

5) *аеродромски метеоролошки биро (aerodrome meteorological office)* је биро лоциран на аеродрому, именован да врши метеоролошке услуге за ваздухопловство;

6) *AIRMET информација (AIRMET information)* је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање одређених метеоролошких појава на рути, које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова на малим висинама, а које нису укључене у већ издату прогнозу за летове на малим висинама у посматраној области информисања у лету или њеној подобласти;

7) *алтернативни аеродром (alternate aerodrome)* је аеродром према којем ваздухоплов може да настави лет ако даљи лет према аеродрому одредишта није могућ или се не препоручује, на којем су доступни неопходни сервис, опрема и уређаји, који испуњава захтеве с обзиром на перформансе ваздухоплова и који је оперативан у очекиваном времену коришћења. Алтернативни аеродроми могу да буду:

(1) *алтернативни аеродром за аеродром полетања (take-off alternate)* је алтернативни аеродром на који ваздухоплов може да слети ако то постане неопходно непосредно након полетања, а није могуће слетање на аеродром полетања;

(2) *алтернативни аеродром на рути (en-route alternate)* је аеродром на који ваздухоплов

може да слети ако скретање са руте постане неопходно;

(3) *алтернативни аеродром за аеродром одредишта (destination alternate)* је алтернативни аеродром на који ваздухоплов може да слети ако слетање на аеродром одредишта није могуће или се не препоручује;

8) *апсолутна висина (altitude)* је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се сматра тачком, мерено од средњег нивоа мора (*MSL*);

9) *ATIS (automatic terminal information service)* означава аутоматску дистрибуцију података о актуелним информацијама за ваздухоплове у доласку и одласку, која се врши у току 24 сата или одређеног временског интервала у току дана. *ATIS* може да буде:

(1) говорни *ATIS* - дистрибуција *ATIS* информација путем континуиране и понављајуће говорне емисије;

(2) *D-ATIS* - дистрибуција *ATIS* информација путем *data link*;

10) *биоро за метеоролошко бдење (meteorological watch office)* је биро успостављен за пружање информација које се односе на јављање или очекивано јављање на рути одређених временских и других појава у атмосфери које могу да утичу на безбедност летења унутар дефинисане области одговорности;

11) *брифинг (briefing)* је усмени коментар о постојећим и/или очекиваним метеоролошким условима;

12) *ваздухоплов (aircraft)* је свака направа која се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;

13) *ваздухопловна метеоролошка станица (aeronautical meteorological station)* је станица именована да врши осматрања и да израђује метеоролошке извештаје за коришћење у ваздухопловству;

14) *ваздухопловна телекомуникациона станица (aeronautical telecommunication station)* је станица у ваздухопловној телекомуникационој служби;

15) *ваздухопловне мобилне мреже (aeronautical mobile service)* су мобилне мреже између ваздухопловних радио-станица на земљи и радио-станица на ваздухоплову или између радио-станица на ваздухопловима, у којима могу да учествују радио-станице за спасавање. Радио-предајници који означавају позицију ваздухоплова у нужди, такође, могу да учествују у овим мрежама, на фреквенцијама одређеним за случајеве невоље и нужде;

16) *видљивост (visibility)* у ваздухопловству подразумева веће од следећа два растојања:

(1) највеће растојање са ког се црни објекат погодних димензија, смештен близу земље, може видети и препознати када се посматра наспрам светле позадине;

(2) највеће растојање са ког се у околини могу видети и идентификовати светла јачине 1.000 *cd* наспрам неосветљене позадине;

17) *видљивост дуж полетно-слетне стазе (runway visual range, RVR)* је растојање до којег пилот ваздухоплова који се налази на оси полетно-слетне стазе може да види ознаке на површини полетно-слетне стазе или светла која означавају полетно-слетну стазу или њену осу;

18) *висина (level)* је општи појам који се односи на вертикалну позицију ваздухоплова у лету и означава релативну висину, апсолутну висину или ниво лета;

19) *висина крстарења (cruising level)* је одржавана висина лета током значајног дела лета;

20) *висинска карта (upper-air chart)* је метеоролошка карта која се односи на површину или слој атмосфере на висини;

21) *вођа ваздухоплова (pilot-in-command)* је пилот који, по правилу, управља ваздухопловом и одговара за лет у целини;

22) *VOLMET (VOLMET)* је метеоролошка информација за ваздухоплове у лету;

23) *VOLMET* радио-емисија (*VOLMET broadcast*) је обезбеђивање, према потреби, текућих *METAR*, *SPECI*, *TAF* и *SIGMET* информација путем непрекидне говорне радио-емисије која се стално понавља;

24) *GAMET* прогноза за област (*GAMET area forecast*) је прогноза за област, у скраћеном отвореном тексту, за летове на малим висинама у области информисања у лету или њеној подобласти;

25) *D-VOLMET* (*data link-VOLMET*) је достављање ваздухопловима у лету текућих редовних аеродромских метеоролошких извештаја (*METAR*) и специјалних аеродромских метеоролошких извештаја (*SPECI*), аеродромских прогноза (*TAF*), *SIGMET* информација, специјалних извештаја из ваздуха (који нису покривени *SIGMET* информацијама) и, ако су на располагању, *AIRMET* информација путем *data link*;

26) документација за лет (*flight documentation*) су писани или штампани материјали, укључујући карте или обрасце, који садрже метеоролошке информације за лет;

27) зона додира (*touchdown zone*) је део полетно-слетне стазе иза прага где ваздухоплов при слетању први пут додирне полетно-слетну стазу;

28) извештај из ваздуха (*air-report*) је извештај из ваздухоплова у лету, припремљен у складу са захтевима за извештавање позиције, оперативним и/или метеоролошким извештавањем;

29) Интегрисани ваздухопловни информативни пакет (*Integrated Aeronautical Information Package*) је пакет који се састоји од следећих елемената:

(1) Зборника ваздухопловних информација (у даљем тексту: *AIP*), укључујући амандмане на *AIP*;

(2) Додатака на *AIP*;

(3) Хитних ваздухопловних обавештења (у даљем тексту: *NOTAM*) и Претполетних информативних билтена (*PIB*);

(4) Ваздухопловних информативних циркулара (*AIC*);

(5) Контролних листа и Листа важећих *NOTAM*;

30) *ISO* стандард 9000 (*ISO Standard 9000*) је стандард серије 9000 Међународне организације за стандардизацију;

31) јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају - *ATS* јединица (*air traffic services unit - ATS unit*) је општи назив који може да упућује на јединице које пружају услуге контроле летења, услуге информисања ваздухоплова у лету, услуге узбуњивања или саветодавне услуге;

32) јединица прилазне контроле (*approach control unit*) је јединица контроле летења установљена за пружање услуга контроле летења контролисаним летовима у доласку или одласку са једног или више аеродрома;

33) консултација (*consultation*) је разговор са метеорологом или другим квалификованим лицем о постојећим и/или очекиваним метеоролошким условима који се односе на лет, укључујући давање одговора на постављена питања;

34) контрола квалитета (*quality control*) је део управљања квалитетом усмерен на испуњавање захтева везаних за квалитет (*ISO* стандард 9000);

35) *METAR* извештај (*METAR report*) је метеоролошки извештај о редовним осматрањима на аеродрому;

36) метеоролошка информација (*meteorological information*) је метеоролошки извештај, анализа, прогноза и сваки други исказ који се односи на постојеће или очекиване метеоролошке услове;

37) метеоролошки билтен (*meteorological bulletin*) је текст који се састоји од метеоролошких информација којима претходи одговарајуће заглавље;

38) *метеоролошки биро (meteorological office)* је биро задужен за пружање метеоролошких услуга за потребе међународног ваздушног саобраћаја;

39) *метеоролошки извештај (meteorological report)* је информација о осмотреним метеоролошким условима који се односе на одређено време и локацију;

40) *метеоролошки сателит (meteorological satellite)* је вештачки Земљин сателит који врши метеоролошка осматрања и преноси та осматрања на Земљу;

41) *метеоролошко осматрање (observation (meteorological))* је одређивање вредности једног или више метеоролошких елемената;

42) *надлежна служба за пружање услуга у ваздушном саобраћају (appropriate ATS authority)* је релевантна служба одређена од стране државе која је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају у одређеном ваздушном простору;

43) *надморска висина (elevation)* је вертикално растојање тачке или нивоа на површини Земље или пројектованог на површину Земље, мерено у односу на средњи ниво мора;

44) *надморска висина аеродрома (aerodrome elevation)* је надморска висина највише тачке на површини за слетање;

45) *ниво лета (flight level, FL)* је површина константног атмосферског притиска која се одређује у односу на утврђену стандардну вредност притиска (1013,2 hPa), одвојена од других таквих површина одређеним интервалима притиска;

46) *облак од оперативног значаја (cloud of operational significance)* је облак чија је база испод 1.500 m (5.000 ft) или испод највише минималне секторске висине, зависно од тога која је вредност већа или кумулонимбус (CB) или кумулус конгестус (TCU) на било којој висини;

47) *обласна контрола летења (area control centre, ACC)* је јединица контроле летења успостављена ради пружања услуга контроле летења за контролисане летове унутар контролисаних области које су под њеном надлежношћу;

48) *област информисања ваздухоплова у лету (flight information region, FIR)* је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и узбуњивања;

49) *оператер (operator)* је лице, организација или предузеће који обављају или нуде обављање летова ваздухопловом;

50) *оперативни план лета (operational flight plan)* је план који израђује оператер ради безбедног спровођења лета на основу перформанси ваздухоплова, других оперативних ограничења и очекиваних значајних услова на планираној рути и аеродромима од интереса за лет;

51) *оперативно планирање (operational planning)* је оперативно планирање летења од стране оператера;

52) *ОРМЕТ банка података (Operational meteorological data bank, ОРМЕТ)* је банка метеоролошких података која сакупља и архивира ваздухопловне метеоролошке извештаје за одређени регион;

53) *осматрање из ваздухоплова (aircraft observation)* је одређивање једног или више метеоролошких елемената које се врши из ваздухоплова у лету;

54) *подаци у дигиталном облику дати у тачкама мреже (grid point data in digital form)* су рачунаром обрађени метеоролошки подаци за мрежу правилно распоређених тачака на карти, за преношење из метеоролошког рачунара на други рачунар у кодираном облику који је погодан за аутоматску употребу;

55) *полетно-слетна стаза (runway)* је дефинисана правоугаона површина на аеродрому на копну која је намењена за слетање и полетање ваздухоплова;

56) *преовлађујућа видљивост (prevailing visibility)* је највећа вредност видљивости, осмотрена у складу са дефиницијом „видљивости”, која је достигнута унутар области од

најмање половине видокруга или на најмање половини површине аеродрома. Те области могу да садрже суседне или несуседне секторе;

57) *принципи људског фактора (Human Factors principles)* су принципи који се примењују у дизајну, сертификацији, обуци, операцијама и одржавању у ваздухопловству и који теже безбедном интерфејсу између људи и других компоненти система узимајући у обзир људске могућности;

58) *прогноза времена (forecast)* је извештај о очекиваним метеоролошким условима за одређено време или период и за одређену област или део ваздушног простора;

59) *прогностичка карта (prognostic chart)* је прогноза одређеног метеоролошког елемента или елемената за одређено време или период и за одређену површину или део ваздушног простора, графички приказана на карти;

60) *пружалац ваздухопловних метеоролошких услуга (MET services provider)* је организација задужена за достављање метеоролошких информација свим заинтересованим корисницима и другим субјектима који су заинтересовани за спровођење или развој међународног ваздушне пловидбе;

61) *регионални ваздухопловни споразум (regional air navigation agreement)* је споразум одобрен од стране Савета Међународне организације цивилног ваздухопловства (ICAO), уобичајено на предлог који је усвојен на регионалном ваздухопловном састанку;

62) *релативна висина (height)* је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се може сматрати тачком, мерено од одређене равни;

63) *Саветодавни центар за вулкански пепео (Volcanic ash advisory centre, VAAC)* је метеоролошки центар одређен регионалним ваздухопловним споразумом, који снабдева бирое за метеоролошко бдење, центре обласне контроле, центре информисања ваздухоплова у лету, светске обласне прогностичке центре и међународне банке *OPMET* података саветодавним информацијама о хоризонталном и вертикалном распрострањању и прогнозираном кретању у атмосфери вулканског пепела који прати ерупцију вулкана;

64) *Светска метеоролошка организација (World meteorological organization, WMO)* је специјализована агенција Уједињених нација која се бави стањем и понашањем атмосфере и њеном интеракцијом са океанима, климом и резултујућом дистрибуцијом водених ресурса;

65) *Светски обласни прогностички центар (World area forecast centre, WAFC)* је метеоролошки центар одређен да припрема и издаје прогнозе значајног времена и прогнозе ветра и температуре на висини (за глобалне размере, у дигиталном облику) директно државама које користе фиксне ваздухопловне везе засноване на интернет сервисима;

66) *секундарни надзорни радар (secondary surveillance radar, SSR)* је надзорни радарски систем који користи предајнике/пријемнике (интерогаторе) и транспондере;

67) *SIGMET информација (SIGMET information)* је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање на рути одређених временских и других појава у атмосфери које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова;

68) *служба трагања и спасавања (search and rescue services unit)* је општи термин који, у зависности од случаја, може да означава спасилачко-координациони центар, подцентар за спасавање или службу за узбуђивање;

69) *спасилачко- координациони центар (rescue coordination centre)* је центар одговоран за ефикасну организацију услуга трагања и спасавања и за координацију спровођења операција трагања и спасавања у области трагања и спасавања;

70) *SPECI извештај (SPECI report)* је метеоролошки извештај о специјалним осматрањима на аеродрому;

71) *SWL карта (SWL chart)* је карта прогнозе за област за летове на малим висинама (слој између тла и нивоа лета *FL 150*);

72) *TAF (terminal aerodrome forecast)* је скраћеница која означава извештај о очекиваним метеоролошким условима за одређено време или период и за одређену област или део ваздушног простора;

73) *тропски циклон (tropical cyclone)* је општи термин за безфронтални циклон синоптичких размера који настаје изнад тропских или суптропских мора, са уређеном конвекцијом и јасном циклонском циркулацијом приземног ветра;

74) *управљање квалитетом (quality management)* представља координиране активности у циљу усмеравања и контроле организације у погледу квалитета (*ISO 9000*);

75) *фиксне ваздухопловне везе (aeronautical fixed service, AFS)* су телекомуникационе везе између одређених фиксних тачака обезбеђене, пре свега, за потребе безбедности ваздушног саобраћаја и за редован, ефикасан и економичан рад ваздухопловних служби;

76) *центар информисања ваздухоплова у лету (flight information centre, FIC)* је јединица успостављена ради пружања услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуђивања;

77) *члан летачке посаде (flight crew member)* је члан посаде који је на основу дозволе овлашћен да обавља дужности које су од суштинског значаја за управљање ваздухопловом за време лета;

78) *QNH* је кодна ознака за вредност атмосферског притиска сведеног на средњи ниво мора по стандардној атмосфери;

79) *QFE* је кодна ознака за вредност атмосферског притиска на надморској висини аеродрома или на прагу полетно-слетне стазе.

II. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Овлашћење за пружање ваздухопловних метеоролошких услуга

Члан 3.

Ваздухопловне метеоролошке услуге пружа сертификовани и именовани пружалац ваздухопловних метеоролошких услуга (у даљем тексту: пружалац МЕТ услуга).

Подаци о сертификованом и именованом пружаоцу ваздухопловних метеоролошких услуга објављују се у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету.

Ваздухопловно метеоролошко особље

Члан 4.

За пружање ваздухопловних метеоролошких услуга сертификовани и именовани пружалац МЕТ услуга мора да има одговарајуће ваздухопловно метеоролошко особље које је квалификовано и стручно обучено за рад у складу с прописом о потврдама о обучености ваздухопловног метеоролошког особља и центрима за обуку, међународним стандардима Светске метеоролошке организације (*WMO*) и међународним стандардима и препорученој пракси из Анекса 3 Чикашке конвенције, који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

Корисници ваздухопловних метеоролошких услуга

Члан 5.

Пружалац МЕТ услуга снабдева кориснике ваздухопловних метеоролошких услуга метеоролошким информацијама које су неопходне за извршавање њихових функција.

Корисници ваздухопловних метеоролошких услуга су:

- 1) оператер ваздухоплова;
- 2) чланови летачке посаде;
- 3) пружалац услуга у ваздушном саобраћају;
- 4) пружалац услуга ваздухопловног информисања;
- 5) пружалац услуга трагања и спасавања;

б) оператер аеродрома;

7) сви други субјекти који су заинтересовани за одвијање или развој ваздушне пловидбе.

Корисник који захтева метеоролошке услуге или мења захтев у односу на већ постојећи, благовремено и на одговарајући начин о томе обавештава пружаоца МЕТ услуга.

Корисник услуга је одговоран за коришћење добијених метеоролошких информација.

Сарадња корисника и пружаоца МЕТ услуга

Члан 6.

Пружалац МЕТ услуга, корисници ових услуга и сви други субјекти заинтересовани за коришћење метеоролошких информација непосредно сарађују по питањима која утичу на пружање ваздухопловних метеоролошких услуга.

Сарадња из става 1. овог члана се реализује закључивањем уговора о сарадњи, протокола о нивоу услуга, уговора о координацији и других одговарајућих форми сарадње.

Пружалац МЕТ услуга унапређује сарадњу са корисницима услуга путем одржавања годишњих форума.

Систем управљања квалитетом

Члан 7.

Пружалац МЕТ услуга успоставља систем управљања квалитетом у складу с општим захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби из прописа којим се уређују услови и начин издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби.

Успостављањем система квалитета пружалац МЕТ услуга гарантује корисницима да је дата метеоролошка информација у складу са захтевима корисника у погледу географског и просторног покривања, формата и садржаја, времена и учесталости издавања и времена важења, као и у погледу тачности мерења, осматрања и прогноза.

Метеоролошке информације које се достављају корисницима морају да буду у облику који захтева минимум напора корисника за њихову интерпретацију и у складу са принципима људског фактора који су дефинисани *ICAO* Документом број 9683 (Приручник за обуку о људским факторима), који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

Одступања од стандарда квалитета

Члан 8.

Ако систем квалитета покаже да метеоролошка информација за корисника није у складу са стандардима и да процедура за аутоматску исправку податка није одговарајућа, таква информација се не даје кориснику.

Систем квалитета садржи, поред осталог, процедуре за верификацију и валидацију метеоролошких информација и начина за контролу придржавања прописаних распореда за емитовање појединачних метеоролошких порука и/или билтена који се размењују у оперативне сврхе, као и времена њихове спремности за емисију.

Систем квалитета мора да буде у могућности да открије прекорачено време преноса примљених порука и билтена.

Безбедност ваздухопловних метеоролошких услуга

Члан 9.

Пружалац МЕТ услуга успоставља систем управљања безбедношћу и осигурава испуњење прописаних безбедносних захтева према пропису о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби.

Интероперабилност

Члан 10.

Пружалац МЕТ услуга испуњава прописане основне захтеве интероперабилности који се примењују у Европској мрежи за управљање ваздушним саобраћајем (*EATMN*), њеним системима, деловима и одговарајућим процедурама.

III. ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ У КОЈИМА СЕ ПРУЖАЈУ ВАЗДУХОПЛОВНЕ МЕТЕОРОЛОШКЕ УСЛУГЕ

Врсте организационих облика

Члан 11.

Пружалац МЕТ услуга пружа ваздухопловне метеоролошке услуге путем следећих организационих облика:

- 1) биро за метеоролошко бдење;
- 2) аеродромски метеоролошки биро;
- 3) ваздухопловна метеоролошка станица.

За сваки организациони облик из става 1. овог члана пружалац МЕТ услуга израђује и примењује програм рада.

Биро за метеоролошко бдење

Члан 12.

Биро за метеоролошко бдење обавља следеће послове за област информисања ваздухоплова у лету, односно за област додељене одговорности:

- 1) непрекидно бдење над метеоролошким условима који утичу на летење;
- 2) припремање и размена *SIGMET* информација и других информација, као и достављање тих информација на захтев одговарајућих *ATS* јединица;
- 3) припремање и размена *AIRMET* информација, као и достављање тих информација на захтев одговарајућих *ATS* јединица, ако је то предвиђено регионалним ваздухопловним споразумом;
- 4) достављање примљених информација о пре-еруптивној активности вулкана, ерупцији вулкана и облаку вулканског пепела за које *SIGMET* информација није већ издата придруженом центру обласне контроле летења (*ACC*) и центру информисања ваздухоплова у лету (*FIC*), а према регионалном навигационом плану и придруженом Саветодавном центру за вулкански пепео (*VAAC*).

Послови који се односе на испуштање радиоактивних материја

Члан 13.

Поред послова из члана 12. овог правилника, биро за метеоролошко бдење доставља придруженом центру обласне контроле летења (*ACC*) и центру информисања ваздухоплова у лету (*FIC*) и информације примљене од националне метеоролошке службе које се односе на испуштање радиоактивних материја у атмосферу у области за коју се врше послови бдења или у суседним областима.

Информације које се односе на испуштање радиоактивних материја у атмосферу садрже локацију, датум и време акцидента и прогнозу трајекторија радиоактивних материја и достављају се према процедурама које пружалац МЕТ услуга успоставља са службама из става 1. овог члана.

Аеродромски метеоролошки биро

Члан 14.

Аеродромски метеоролошки биро пружа метеоролошке услуге потребне за одвијање ваздушне пловидбе на аеродрому на коме је биро лоциран.

Пружалац МЕТ услуга одлучује о успостављању аеродромског метеоролошког бироа на основу захтева заинтересованих корисника, првенствено оператера аеродрома.

Послови аеродромског метеоролошког бироа

Члан 15.

Аеродромски метеоролошки биро врши послове неопходне за безбедно одвијање ваздушне пловидбе на аеродрому који обухватају:

- 1) стално праћење метеоролошких услова изнад аеродрома;
- 2) припремање и/или прибављање прогнозе локалних метеоролошких услова и других информација значајних за летове за које је надлежан;
- 3) вршење брифинга, омогућавање консултација и припремање документације за лет за чланове посаде и/или друго оперативно особље;
- 4) достављање потребних метеоролошких информација корисницима;
- 5) приказивање расположивих метеоролошких информација;
- 6) размену метеоролошких информација са другим метеоролошким бироима, светским центрима и *ОРМЕТ* банкама података;
- 7) достављање, у складу са закљученим споразумом, придруженој *АТS* јединици, пружаоцу услуга ваздухопловног информисања и бироу за метеоролошко бдење примљених информација о пре-еруптивној активности вулкана, вулканској ерупцији или облаку вулканског пепела.

Ваздухопловна метеоролошка станица

Члан 16.

Ваздухопловна метеоролошка станица се успоставља за вршење послова редовних и специјалних осматрања метеоролошких параметара на аеродрому.

Пружалац МЕТ услуга одлучује о успостављању ваздухопловне метеоролошке станице на основу захтева заинтересованих корисника, првенствено оператера аеродрома.

Лоцирање ваздухопловне метеоролошке станице

Члан 17.

Ваздухопловна метеоролошка станица се лоцира тако да је у сваком тренутку могуће да осматрања свих метеоролошких параметара који су од значаја за безбедност ваздушне пловидбе буду репрезентативна за читаву зону аеродрома, а нарочито да осматрање развоја времена буде репрезентативно за зоне полетања и слетања.

У састав ваздухопловне метеоролошке станице улазе сензори за одређене ваздухопловне метеоролошке параметре који су лоцирани на аеродрому.

У састав ваздухопловне метеоролошке станице улазе и сензори лоцирани изван аеродрома ако пружалац МЕТ услуга, након обављених консултација са Директоратом цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), процени да је њихово инсталирање оправдано.

Послови ваздухопловне метеоролошке станице

Члан 18.

Ваздухопловна метеоролошка станица врши осматрање, прикупљање, обраду, одашиљање и приказивање у реалном времену метеоролошких параметара на начин и са опремом која је прописана за категорију аеродрома на коме је лоцирана ваздухопловна метеоролошка станица.

Ваздухопловна метеоролошка станица на аеродрому врши редовна и специјална осматрања према прописима Светске метеоролошке организације (*WMO*) и међународним стандардима и препорученој пракси из Анекса 3 Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству (Чикашка конвенција).

Ваздухопловна метеоролошка станица може да буде одвојена или комбинована са синоптичком станицом.

Калибрисање и еталонирање

Члан 19.

Ваздухопловна метеоролошка станица врши ваздухопловна метеоролошка осматрања са инструментима и системима и њиховим показивачима који се редовно одржавају и упоређују са одговарајућим стандардима (тзв. калибрисање и еталонирање).

Објављивање у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету

Члан 20.

Директорат објављује у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету листу аеродрома у Републици Србији са прегледом успостављених бироа за метеоролошко бдење, аеродромских метеоролошких бироа и ваздухопловних метеоролошких станица и врстама услуга које они пружају.

IV. ВАЗДУХОПЛОВНА МЕТЕОРОЛОШКА ОСМАТРАЊА И ИЗВЕШТАЈИ

Доступност осмотрених података

Члан 21.

Податке које је добио осматрањима на ваздухопловним метеоролошким станицама пружалац МЕТ услуга чини доступним корисницима ваздухопловних метеоролошких услуга из члана 5. овог правилника, другим организацијама заинтересованим за примену метеорологије у ваздушној пловидби, као и за потребе оперативних, климатолошких и других анализа, истраживања и испитивања.

Оперативна тачност осматрања метеоролошких параметара

Члан 22.

Из разлога променљивости метеоролошких параметара у простору и времену, ограничења техника осматрања и ограничења у дефиницијама неких метеоролошких параметара, одређене вредности било ког метеоролошког параметра које су дате у извештајима корисник прихвата као најбољу апроксимацију стварних услова у тренутку осматрања.

Пожељна оперативна тачност мерења и осматрања дефинисана је у Анексу 3 Чикашке конвенције, Додатак А и Публикацији број 8 Светске метеоролошке организације (*WMO*).

Ваздухопловна метеоролошка осматрања

Члан 23.

Ради подршке операцијама прилажења, слетања и полетања ваздухоплова, на аеродромима са полетно-слетним стазама које су намењене за инструменталан прецизан прилаз

категорије II и III мора да буде инсталирана опрема за мерење, процењивање, мониторинг и приказивање на даљину следећих метеоролошких параметара: приземног ветра, видљивости, видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*), висине базе облака, температуре ваздуха, температуре тачке росе и атмосферског притиска.

Опрема из става 1. овог члана се инсталира, ако је то могуће, и на аеродромима са полетно-слетним стазама које су намењене за инструменталан прецизан прилаз категорије I.

Опрема из става 1. овог члана се интегрише у аутоматски систем за прикупљање, обраду, пренос и приказивање у реалном времену метеоролошких параметара који утичу на операције слетања и полетања ваздухоплова.

Систем из става 3. овог члана мора да буде пројектован тако да се придржава принципа људског фактора и да укључује резервне процедуре.

Ако се за пренос и приказивање метеоролошких података користи интегрисани полу-аутоматски систем, он мора да има могућност да прихвати ручно уношење података који обухватају оне метеоролошке параметре који се не могу осматрити аутоматском опремом.

Редовна осматрања

Члан 24.

Ваздухопловна метеоролошка станица на аеродрому врши редовна осматрања у фиксним терминима.

Редовна осматрања на аеродрому врше се у току 24 сата сваког дана у интервалима од пола сата.

Извештаји о редовним осматрањима

Члан 25.

На основу редовних осматрања припремају се извештаји који се достављају у оквиру и изван аеродрома са којег потичу.

Извештаји о редовним осматрањима издају се као:

1) локални редовни извештаји, који су намењени само за потребе аеродрома на којем су настали и за ваздухоплове који полећу са тог аеродрома, односно слећу на њега;

2) *METAR* извештаји за ванаеродромску размену, који су намењени за планирање летења, *VOLMET* радио-емисије и *D-VOLMET*.

Локални редовни извештаји се користе за *ATIS* (говорни *ATIS* и *D-ATIS*) у складу са међународним стандардима и препорученом праксом из Анекса 11 Чикашке конвенције, који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

Специјална осматрања и извештаји

Члан 26.

Ваздухопловна метеоролошка станица на аеродрому врши специјална осматрања ако наступе одређене промене метеоролошких параметара које су релевантне за ваздухопловне операције и ако су испуњени критеријуми за ова осматрања.

Листу критеријума за вршење специјалних осматрања установљава пружалац *MET* услуга, уз претходну консултацију са надлежном *ATS* јединицом, оператерима ваздухоплова и другим заинтересованим корисницима.

Извештаји о специјалним осматрањима издају се као локални специјални извештаји који су намењени само за потребе аеродрома на којем су настали и за ваздухоплове који полећу са тог аеродрома, односно слећу на њега.

Локални специјални извештаји се користе за *ATIS* (говорни *ATIS* и *D-ATIS*) у складу са међународним стандардима и препорученом праксом из Анекса 11 Чикашке конвенције.

V. МЕТЕОРОЛОШКИ ПАРАМЕТРИ И ИЗВЕШТАЈИ

Приземни ветар

Члан 27.

Приземни ветар се мери тако што се мери његов средњи смер и средња брзина, као и значајна одступања смера и брзине.

Подаци о осматрању приземног ветра у *METAR* извештају морају, у мери у којој је то могуће, да буду репрезентативни за услове изнад целе полетно-слетне стазе на аеродромима на којима постоји само једна полетно-слетна стаза, односно изнад целог комплекса полетно-слетних стаза на аеродромима на којима постоји више полетно-слетних стаза.

Ако се локални редовни и специјални извештаји користе за ваздухоплове у полетању, подаци о осматрању приземног ветра за те извештаје морају, у мери у којој је то могуће, да буду репрезентативни за услове дуж целе полетно-слетне стазе.

Ако се локални редовни и специјални извештаји користе за ваздухоплове у слетању, подаци о осматрању приземног ветра за те извештаје морају, у мери у којој је то могуће, да буду репрезентативни за зону додира.

Видљивост

Члан 28.

Видљивост на аеродромима се мери или осматра.

Осматрања и подаци о видљивости у *METAR* извештају морају, у мери у којој је то могуће, да буду репрезентативни за аеродром.

Ако се локални редовни и специјални извештаји користе за ваздухоплове у полетању, подаци о осматрању видљивости за те извештаје морају да буду, у мери у којој је то могуће, репрезентативни за услове дуж целе полетно-слетне стазе.

Ако се локални редовни и специјални извештаји користе за ваздухоплове у слетању, подаци о осматрању видљивости за те извештаје морају да буду, у мери у којој је то могуће, репрезентативни за зону додира.

Видљивост дуж полетно-слетне стазе (*RVR*)

Члан 29.

Видљивост дуж полетно-слетне стазе се процењује на свим полетно-слетним стазама које су намењене за инструменталан прецизан прилаз и слетање категорије II и III.

Ако је опрема за процену видљивости дуж полетно-слетне стазе инсталирана на аеродрому, а на аеродрому је смањена видљивост, видљивост дуж полетно-слетне стазе се процењује на свим полетно-слетним стазама које су планиране за коришћење, укључујући:

1) полетно-слетне стазе које су намењене за инструменталан прецизан прилаз и слетање категорије I;

2) полетно-слетне стазе које се користе за полетање, а имају ивична светла високог интензитета и/или светла на оси полетно-слетне стазе.

Процењена видљивост дуж полетно-слетне стазе извештава се током периода у којем је видљивост или видљивост дуж полетно-слетне стазе мања од 1.500 m.

Репрезентативност процене видљивости дуж полетно-слетне стазе

Члан 30.

Процена видљивости дуж полетно-слетне стазе мора да буде репрезентативна за:

1) зону додира полетно-слетне стазе која је намењена за инструменталан непрецизан прилаз и слетање или инструменталан прецизан прилаз и слетање категорије I;

2) зону додира и средину полетно-слетне стазе (*mid-point*) која је намењена за инструменталан прецизан прилаз и слетање категорије II;

3) зону додира, средину полетно-слетне стазе (*mid-point*) и даљи део полетно-слетне стазе (*stop-end*) која је намењена за инструменталан прецизан прилаз и слетање категорије III.

Пружалац MET услуга на аеродрому обавештава, без одлагања, јединице које пружају ATS услуге и услуге ваздухопловног информисања о променама статуса исправности аутоматизоване опреме која се користи за процену видљивости дуж полетно-слетне стазе.

Садашње време

Члан 31.

Садашње време на аеродрому и/или у његовој близини осматра се и извештава према потреби, односно све док има метеоролошких појава.

Метеоролошке појаве о којима се обавезно извештава су падавине и падавине које се леде (укључујући њихов интензитет), магла, магла која се леде и грмљавинске непогоде (укључујући и грмљавинске непогоде у близини аеродрома).

Информација о садашњем времену у *METAR* извештају мора, у мери у којој је то могуће, да описује временске услове на аеродрому, а одређене појаве наведене у том извештају морају да описују временске услове у близини аеродрома.

Информације о садашњем времену у локалним редовним и специјалним извештајима описују метеоролошке услове само на аеродрому.

Облачност

Члан 32.

Ради описа облачности од оперативног значаја, осматрају се, и док је то потребно, извештава се о следећим параметрима:

- 1) количина облака;
- 2) тип облака;
- 3) висина базе облака.

Ако је небо невидљиво, уместо параметара из става 1. овог члана осматра се и извештава о вертикалној видљивости.

Подаци о осматрању облачности у *METAR* извештају морају да буду, у мери у којој је то могуће, репрезентативни за аеродром и његову близину.

Подаци о осматрању облачности у локалним редовним и специјалним извештајима морају да буду, у мери у којој је то могуће, репрезентативни за зону прилажења (*approach area*).

Температура ваздуха и температура тачке росе

Члан 33.

Подаци о мерењу температуре ваздуха и температуре тачке росе за *METAR* извештај и локалне редовне и специјалне извештаје морају да буду репрезентативни за цео комплекс полетно-слетних стаза на аеродрому.

Атмосферски притисак

Члан 34.

Подаци о атмосферском притиску на аеродрому се добијају мерењем, а вредности *QNH* и/или *QFE* се израчунавају.

Допунске информације

Члан 35.

Осматрања која се врше на аеродрому обухватају и расположиве допунске информације које се односе на значајне метеоролошке услове, нарочито услове у зони прилажења (*approach area*) и зони пењања (*climb-out area*).

Ако је изводљиво, допунске информације садрже и податке о локацији метеоролошких услова из става 1. овог члана.

Садржај извештаја о осматрањима

Члан 36.

METAR извештај и локални редовни и специјални извештаји садрже, назначеним редом, следеће елементе:

- 1) идентификацију типа извештаја;
- 2) локацијски индикатор;
- 3) време осматрања;
- 4) ознаку аутоматизованог или недостајућег извештаја, ако је применљиво;
- 5) смер и брзину приземног ветра;
- 6) преовлађујућу видљивост;
- 7) видљивост дуж полетно-слетне стазе, ако је применљиво;
- 8) садашње време;
- 9) количину, тип и висину базе облака, односно вертикалну видљивост;
- 10) температуру ваздуха и температуру тачке росе;
- 11) *QNH* и *QFE* (само у локалним редовним и специјалним извештајима).

METAR извештај и локални редовни и специјални извештаји могу да садрже и допунске елементе, који се укључују у складу са регионалним ваздухопловним споразумом, а наводе се после свих елемената из става 1. овог члана.

Метеоролошке информације са аутоматских система за осматрање

Члан 37.

METAR извештај и локални редовни и специјални извештаји са аутоматских система за осматрање могу да се користе изван објављеног времена отворености аеродрома, а за време објављеног времена отворености аеродрома користе се само ако је то одредио пружалац *MET* услуга на основу претходно обављених консултација са корисницима тих услуга.

METAR извештај и локални редовни и специјални извештаји са аутоматских система за осматрање означавају се скраћеницом „*AUTO*”.

Извештавање о вулканској активности

Члан 38.

Ако ваздухопловне метеоролошке станице осмотре или приме обавештење о облаку вулканског пепела, пре-еруптивној вулканској активности или ерупцији вулкана, те станице о наведеним појавама, без одлагања, извештавају надлежну *ATS* јединицу, пружаоца услуга ваздухопловног информисања и биро за метеоролошко бдење.

Извештај о вулканској активности садржи, назначеним редом, следеће информације:

- 1) тип извештаја (*Volcanic Activity Report*);
- 2) идентификатор, локацијски индикатор или назив ваздухопловне метеоролошке станице;
- 3) датум и време извештаја;
- 4) локацију вулкана и његово име (ако је познато);

5) сажет опис догађаја, укључујући ниво интензитета вулканске активности, појаву ерупције, датум и време ерупције и постојање облака вулканског пепела у тој области заједно са висином и правцем кретања тог облака.

Мерне јединице

Члан 39.

Осмотрени и прогнозирани подаци о приземном ветру, видљивости, видљивости дуж полетно-слетне стазе, облачности, температури, влажности, притиску, нивоу и висини значајних појава се дају у мерним јединицама које су наведене у Прилогу који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

VI. МЕТЕОРОЛОШКА ОСМАТРАЊА И ИЗВЕШТАВАЊЕ ИЗ ВАЗДУХОПЛОВА

Врсте метеоролошких осматрања из ваздухоплова

Члан 40.

Посада ваздухоплова који је регистрован у Републици Србији врши специјална и друга нередовна метеоролошка осматрања у току било које фазе лета ваздухоплова.

Поред осматрања из става 1. овог члана, из ваздухоплова који поседују одговарајућу опрему за осматрање и опрему за *data link* ваздух-земља врше се и редовна метеоролошка осматрања у току лета на рути и у фази пењања.

Специјална осматрања из ваздухоплова

Члан 41.

Специјална осматрања из ваздухоплова се врше када се на рути осматре неки од следећих метеоролошких услова или се на рути наиђе на неки од тих услова:

- 1) умерена и јака турбуленција;
- 2) умерено и јако залеђивање;
- 3) јаки планински таласи;
- 4) грмљавинске непогоде без града (сакривене, маскиране, широко распрострањене или дуж линија непогода);
- 5) грмљавинске непогоде са градом (сакривене, маскиране, широко распрострањене или дуж линија непогода);
- 6) јаке прашинске или јаке пешчане олује;
- 7) облак вулканског пепела;
- 8) пре-еруптивна активност вулкана (неуобичајена и/или повећана активност вулкана која би могла да претходи ерупцији вулкана) или ерупција вулкана.

Друга нередовна осматрања из ваздухоплова

Члан 42.

Ако се током лета на рути наиђе на неке метеоролошке услове који нису наведени у члану 41. овог правилника (нпр. смицање ветра и слично), а за које вођа ваздухоплова процени да могу утицати на безбедност или значајно утицати на ефикасност летења других ваздухоплова, вођа ваздухоплова о томе обавештава надлежну *ATS* јединицу, чим је то изводљиво.

Редовна осматрања из ваздухоплова

Члан 43.

Редовна осматрања из ваздухоплова се врше ако ваздухоплови поседују за то одговарајућу опрему и ако су у употреби *data link* ваздух-земља и систем за аутоматски надзор позиције - уговор (*ADS-C*) или секундарни надзорни радар (*SSR*) мод *S*.

Редовна осматрања и извештавање из ваздухоплова се врше аутоматски, сваких 15 минута у фази лета на рути и сваких 30 секунди у фази пењања у току првих десет минута лета.

Ако је на рути велика густина саобраћаја, надлежна *ATS* јединица одређује, у интервалима од приближно једног сата, један од ваздухоплова на сваком нивоу лета из кога ће се вршити редовна осматрања.

Поступци за одређивање ваздухоплова из кога ће се вршити осматрање и извештавање из става 3. овог члана се уређују одговарајућим регионалним ваздухопловним споразумом.

Ако постоји потреба за редовним осматрањима и извештавањем у току фазе пењања, надлежна *ATS* јединица на сваком аеродрому одређује, у интервалима од приближно једног сата, један ваздухоплов из кога ће се вршити редовна осматрања и извештавање, ако је то применљиво.

Извештавање о осматрањима из ваздухоплова у току лета

Члан 44.

Податке о специјалним и другим нередовним осматрањима посада ваздухоплова доставља надлежној *ATS* јединици путем гласовне комуникације или, ако је то применљиво, путем *data link* ваздух-земља, а подаци о редовним осматрањима се достављају путем *data link* ваздух-земља.

Посада ваздухоплова извештава надлежну *ATS* јединицу о специјалним и другим нередовним осматрањима у тренутку када је осматрање извршено или чим то буде изводљиво.

Осматрања из ваздухоплова се достављају као извештаји из ваздуха (*air-reports*).

Прослеђивање извештаја из ваздуха

Члан 45.

Надлежни пружалац услуга у ваздушном саобраћају и пружалац *MET* услуга закључују споразум којим се осигурава да:

1) надлежна *ATS* јединица, по пријему, без одлагања проследи придруженом бироу за метеоролошко бдење извештаје о специјалним и другим нередовним осматрањима који су јој достављени гласовном комуникацијом;

2) надлежна *ATS* јединица, по пријему, без одлагања проследи придруженом бироу за метеоролошко бдење и светским обласним прогностичким центрима извештаје о редовним и специјалним осматрањима који су јој достављени посредством *data link* ваздух-земља.

Бележење и извештавање осмотрене вулканске активности након лета

Члан 46.

Специјална осматрања из ваздухоплова о облаку вулканског пепела, пре-еруптивној активности вулкана или ерупцији вулкана након лета посада ваздухоплова бележи на обрасцу за извештај о вулканској активности (*Volcanic Activity Report, VAR*) датом у *ICAO* Документу *PANS-ATM* број 4444 (Поступци за пружање услуга у ваздушној пловидби - Управљање ваздушним саобраћајем), Додатак 1, који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

Образац из става 1. овог члана оператер ваздухоплова укључује у документацију за оне руте које би, по мишљењу пружаоца *MET* услуга или лица која су одговорна за припрему лета ваздухоплова, могле да буду под утицајем вулканске активности.

VII. ВАЗДУХОПЛОВНЕ ПРОГНОЗЕ

Издавање и врсте ваздухопловних прогноза

Члан 47.

Пружалац МЕТ услуга, у складу са својим програмима рада, издаје следеће врсте ваздухопловних прогноза:

- 1) прогнозу за аеродром;
- 2) прогнозу за слетање (тренд прогнозу);
- 3) прогнозу за полетање;
- 4) прогнозу за област за летове ваздухоплова на малим висинама.

Прогнозе за аеродром, прогнозе за слетање (тренд прогнозе) и прогнозе за полетање издаје биро за метеоролошко бдење, односно аеродромски метеоролошки биро којег одреди пружалац МЕТ услуга.

Прогнозе за област за летове ваздухоплова на малим висинама издаје биро за метеоролошко бдење.

Листу аеродрома у Републици Србији на којима се издају прогнозе и врсту ваздухопловних прогноза које се издају на сваком од тих аеродрома Директорат објављује у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету.

Оперативна тачност ваздухопловних прогноза

Члан 48.

Из разлога променљивости метеоролошких параметара у простору и времену, ограничења и могућности прогностичких техника и ограничења у дефиницијама неких метеоролошких параметара, одређене вредности било ког метеоролошког параметра које су дате у ваздухопловној прогнози корисник прихвата као највероватнију вредност коју ће параметар имати у току прогнозираног периода, а ако је у прогнози дато време јављања или промене неког параметра, то време се прихвата као највероватније време.

Пожељна оперативна тачност прогноза дефинисана је у Анексу 3 Чикашке конвенције, Додатак Б.

Прогноза за аеродром

Члан 49.

Прогноза за аеродром се састоји од сажетог извештаја о очекиваним метеоролошким условима на аеродрому за одређени период времена и издаје у облику кључа *TAF*.

Редовна прогноза за аеродром има период важења 24 сата и издаје се сваких шест сати у одређено време, с тим да време издавања мора да буде највише један сат пре почетка периода важења те прогнозе.

Метеоролошки биро који припрема прогнозу за аеродром непрекидно прати њено остварење и по потреби одмах издаје измену те прогнозе.

Прогноза за аеродром која не може да се непрекидно прати поништава се.

Дужина текста прогнозе за аеродром и број промена очекиваних метеоролошких услова наведених у прогнози су минимално могући.

Време издавања прогноза за аеродроме у Републици Србији Директорат објављује у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету.

Садржај прогнозе за аеродром

Члан 50.

Прогноза за аеродром и њене измене садрже, назначеним редом, следеће елементе:

- 1) ознаку типа прогнозе;

- 2) локацијски индикатор;
- 3) датум и место издавања прогнозе;
- 4) ознаку недостајуће прогнозе, ако је применљиво;
- 5) датум и период важења прогнозе;
- 6) ознаку поништене прогнозе, ако је применљиво;
- 7) приземни ветар;
- 8) прогнозирану преовлађујућу видљивост;
- 9) прогнозиране појаве;
- 10) облачност;
- 11) очекиване значајне промене једног или више елемената наведених у тач. 7) - 10) овог става у току периода важења прогнозе.

Осим елемената из става 1. овог члана, прогноза за аеродром може да садржи и опционе елементе који се укључују у складу са регионалним ваздухопловним споразумом.

Прогноза за слетање (тренд прогноза)

Члан 51.

Прогноза за слетање показује тренд развоја временских услова на аеродрому и намењена је испуњавању захтева локалних корисника и посада ваздухоплова који се налазе на приближно један сат лета од аеродрома.

Прогноза за слетање се састоји од сажетог извештаја о очекиваним значајним променама метеоролошких услова на аеродрому и додаје се локалном редовном извештају, локалном специјалном извештају или *METAR* извештају.

Период важења прогнозе за слетање је два сата, рачунајући од времена издавања извештаја на који се додаје извештај о очекиваним значајним променама.

Прогноза за полетање

Члан 52.

Прогноза за полетање је прогноза чије издавање зависи од исказаних потреба локалних корисника и састоји се од информација о очекиваним условима времена изнад комплекса полетно-слетних стаза, и то о: смеру и брзини ветра, промени ветра, температури, притиску (*QNH*) и свим другим елементима који су договорени са локалним корисницима.

Прогноза за полетање се издаје за одређени период времена и доставља се оператерима ваздухоплова и члановима летачких посада, унутар периода од три сата пре предвиђеног времена полетања.

Метеоролошки биро који припрема прогнозу за полетање непрекидно прати њено остварење и, по потреби, одмах издаје измену те прогнозе.

Прогноза за област за летове ваздухоплова на малим висинама

Члан 53.

За летове ваздухоплова на малим висинама биро за метеоролошко бдење редовно издаје и дистрибуира прогнозе за област.

Прогнозе за област се издају за слој између тла и нивоа лета 150 (*FL 150*) и садрже информације о метеоролошким појавама које су опасне за летове на малим висинама на рутама у тој области, као и додатне информације које су потребне за обављање тих летова.

На основу обављених консултација са корисницима, пружалац *MET* услуга одређује учесталост издавања прогнозе за област, форму прогнозе, време важења прогнозе (фиксно време или период важења), као и критеријуме за њену измену.

Прогноза за област се издаје у форми:

- 1) скраћеног отвореног текст (*GAMET*), уз употребу скраћеница и нумеричких вредности које су одобрене од стране Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*); и/или
- 2) *SWL* карте, као комбинација прогнозе ветра и температуре на висини и прогнозе појава значајног времена.

Стављање ван снаге издатих ваздухопловних прогноза

Члан 54.

Нова ваздухопловна прогноза коју изда метеоролошки биро аутоматски ставља ван снаге раније издату прогнозу истог типа за исто место, исти период важења или део периода важења прогнозе.

VIII. *SIGMET* И *AIRMET* ИНФОРМАЦИЈЕ, УПОЗОРЕЊА ЗА АЕРОДРОМ И УПОЗОРЕЊА И АЛАРМИ НА СМИЦАЊЕ ВЕТРА

Издавање и објављивање

Члан 55.

SIGMET и *AIRMET* информације издаје биро за метеоролошко бдење, а упозорења за аеродром, као и упозорења и аларме на смицање ветра издаје биро за метеоролошко бдење за област своје одговорности или аеродромски метеоролошки биро којег одреди пружалац *MET* услуга.

Листу одговарајућих метеоролошких бироа и њихове надлежности за издавање информација и упозорења из става 1. овог члана Директорат објављује у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету.

***SIGMET* информација**

Члан 56.

SIGMET информација садржи сажет опис, у облику скраћеног отвореног текста, одређених осматраних и/или очекиваних метеоролошких појава на рути у области одговорности бироа за метеоролошко бдење које могу да утичу на безбедност летења, као и развој тих појава у простору и времену.

SIGMET информација се укида када се појаве из става 1. овог члана више не јављају или се више не очекује њихово јављање у области одговорности бироа за метеоролошко бдење.

***SIGMET* информација која се односи на облак вулканског пепела**

Члан 57.

SIGMET информација која се односи на облак вулканског пепела заснива се на информацијама Саветодавног центра за вулкански пепео (*VAAC*) у складу са регионалним ваздухопловним споразумом.

Биро за метеоролошко бдење и надлежни центар обласне контроле летења, односно центар информисања ваздухоплова у лету су дужни да интензивно сарађују ради усаглашавања информација о вулканском пепелу које се укључују у *SIGMET* информације и *NOTAM* поруке.

Период важења и време издавања *SIGMET* информације

Члан 58.

Период важења *SIGMET* информације не може да буде дужи од четири сата.

Изузетно од става 1. овог члана, ако се *SIGMET* информација издаје за облак вулканског пепела, период важења *SIGMET* информације може да се продужи до највише шест сати.

SIGMET информација се издаје највише четири сата пре почетка периода важења. Изузетно од става 3. овог члана, ако се *SIGMET* информација издаје за облак вулканског

пепела, *SIGMET* информација се издаје чим је то могуће, али не више од 12 сати пре почетка периода важења.

SIGMET информација која се издаје за облак вулканског пепела се обнавља сваких шест сати.

***AIRMET* информација**

Члан 59.

AIRMET информацију издаје биро за метеоролошко бдење за летење испод нивоа лета 150 (*FL* 150) у складу са регионалним ваздухопловним споразумом.

AIRMET информација садржи сажет опис, у облику скраћеног отвореног текста, осматраних и/или очекиваних одређених метеоролошких појава на рути у области одговорности бироа за метеоролошко бдење, као и развој тих појава у простору и времену.

AIRMET информација се укида када се појаве из става 2. овог члана више не јављају или се више не очекује њихово јављање у области одговорности бироа за метеоролошко бдење.

Период важења *AIRMET* информације не може да буде дужи од четири сата.

Упозорење за аеродром

Члан 60.

Упозорење за аеродром садржи сажете информације о метеоролошким условима који могу неповољно да утичу на ваздухоплове на земљи, укључујући паркиране ваздухоплове, као и на опрему и службе на аеродрому.

Упозорење за аеродром се укида када се метеоролошки услови из става 1. овог члана више не јављају или се више не очекује њихово јављање на аеродрому.

Упозорење и аларми на смицање ветра

Члан 61.

Упозорења и аларме на смицање ветра метеоролошки биро издаје за оне аеродроме на којима је смицање ветра значајна метеоролошка појава, у складу са локалним споразумом између пружаоца *MET* услуга, надлежне *ATS* јединице и заинтересованих оператера ваздухоплова.

Аларми на смицање ветра се издају на аеродрому на коме је инсталирана аутоматизована земаљска опрема за детекцију смицања ветра.

Детаљнија упутства о издавању упозорења и аларма на смицање ветра дата су у Анексу 3 Чикашке конвенције, Поглавље 7 и *ICAO* Документу број 9817 (Приручник о смицању ветра на малим висинама), који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

IX. ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА КОРИСНИКЕ

Захтеви оператера ваздухоплова и чланова летачке посаде

Члан 62.

Оператер ваздухоплова или члан летачке посаде благовремено и на одговарајући начин информише пружаоца *MET* услуга о редовним летовима и планираним ванредним летовима.

Информације из става 1. овог члана садрже све детаље који су потребни пружаоцу *MET* услуга за извршавање одговарајућих припрема и дефинисање услуге.

Оператер ваздухоплова и пружалац *MET* услуга међусобно договарају форму и време достављања информација из става 1. овог члана.

Постављање захтева

Члан 63.

Оператер ваздухоплова благовремено информисаће пружаоца МЕТ услуга о својим захтевима када:

- 1) планира нове руте или нове врсте летова;
- 2) врши промене трајнијег карактера у реду летења;
- 3) планира друге промене које утичу на пружање метеоролошких услуга.

Садржај информације о појединачним летовима

Члан 64.

Оператер ваздухоплова доставља пружаоцу МЕТ услуга следеће информације о појединачним летовима:

- 1) аеродром полетања и предвиђено време полетања;
- 2) аеродром одредишта и предвиђено време слетања;
- 3) алтернативне аеродроме потребне за комплетирање оперативног плана лета;
- 4) планирану руту и предвиђена времена слетања и полетања са сваког успутног аеродрома;
- 5) ниво крстарења;
- 6) информације о правилима летења по којима ће се лет обављати (визуелно или инструментално летење);
- 7) врсту метеоролошких информација за чланове посаде (документација за лет и/или брифинг или консултација);
- 8) време, односно времена у којима се захтева брифинг, консултација и/или документација за лет.

У случају измена у редовним летовима, оператер ваздухоплова може да изостави поједине информације из става 1. овог члана, ако је о томе претходно постигнут договор са пружаоцем МЕТ услуга.

Захтеви других корисника ваздухопловних метеоролошких услуга

Члан 65.

При постављању захтева пружаоцу МЕТ услуга, пружалац услуга у ваздушном саобраћају, пружалац услуга ваздухопловног информисања, пружалац услуга трагања и спасавања, оператер аеродрома и сви други субјекти који су заинтересовани за спровођење или развој ваздушне пловидбе су дужни да благовремено достављају све информације потребне за извршавање одговарајућих припрема и дефинисање метеоролошке услуге (нпр. аеродроми полетања, аеродроми одредишта, алтернативни аеродроми, области, руте, и сл).

Корисник ваздухопловних метеоролошких услуга из става 1. овог члана и пружалац МЕТ услуга међусобно договарају форму и време достављања захтева, као и форму информација које чине метеоролошку услугу.

Евиденција захтева

Члан 66.

Пружалац МЕТ услуга је дужан да на уредан и прегледан начин води евиденције достављених захтева, измена захтева и свих договора закључених са корисницима у вези пружања метеоролошких услуга.

Евиденције из става 1. овог члана пружалац МЕТ услуга чува најмање две године по истеку важења захтева, односно договора.

Информације за оператера ваздухоплова и/или чланове летачке посаде

Члан 67.

Пружалац МЕТ услуга је одговоран за припрему, време и начин издавања метеоролошких информација, као и за друга питања која се односе на пружање метеоролошких информација оператеру ваздухоплова и/или члановима летачке посаде.

Метеоролошке информације које се достављају оператеру ваздухоплова и/или члановима летачке посаде морају да покривају лет у погледу времена лета, висине лета, географске области у којој се лет планира и других карактеристика лета узимајући у обзир захтев корисника.

Информације из става 2. овог члана морају да се односе на одговарајуће фиксно време или периоде времена и да укључују очекиване метеоролошке услове на рути и на аеродрому одредишта, као и очекиване метеоролошке услове на рутама до алтернативних аеродрома и на самим алтернативним аеродромима који су одређени од стране оператера ваздухоплова.

Сврха пружања метеоролошких информација

Члан 68.

Метеоролошке информације се достављају оператеру ваздухоплова и/или члановима летачке посаде у сврху:

- 1) претполетног планирања од стране оператера ваздухоплова;
- 2) промене плана лета у току лета коју врши вођа ваздухоплова у сарадњи са оперативним центром оператера ваздухоплова;
- 3) брифинга и припреме документације за лет;
- 4) достављања метеоролошких информација ваздухоплову у лету.

Врсте метеоролошких информација

Члан 69.

Пружалац МЕТ услуга доставља оператеру ваздухоплова и/или члановима летачке посаде ажурне метеоролошке информације, које могу да буду:

- 1) прогнозе:
  - (1) ветра и температуре ваздуха на висини,
  - (2) влаге на висини,
  - (3) апсолутних геопотенцијалних висина нивоа лета,
  - (4) температуре и висине тропопаузе изражене у нивоима лета,
  - (5) смера и брзине максималног ветра и нивоа лета на коме се он јавља,
  - (6) метеоролошких појава значајног времена;
- 2) *METAR* извештаји или *SPECI* извештаји (укључујући тренд прогнозе издате у складу са регионалним ваздухопловним споразумом) за аеродром полетања, аеродром одредишта, алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;
- 3) прогнозе за аеродром (*TAF*) или измењене прогнозе за аеродром полетања, аеродром одредишта, алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;
- 4) *SIGMET* информације које се односе на целу руту и одговарајући специјални извештаји из ваздуха који се односе на целу руту, а нису коришћени за припремање *SIGMET* информација;
- 5) саветодавне поруке о вулканском пепелу и тропским циклонима које су релевантне за целу руту;

б) прогнозе за област за летове ваздухоплова на малим висинама (*GAMET* прогнозе и/или *SWL* карте), као и *AIRMET* информације за летове на малим висинама, које се односе на целу руту;

7) упозорења за аеродром;

8) продукти са метеоролошких сателита;

9) метеоролошке информације са земаљског радара.

Форма, начин кодирања извештаја, изглед карата на којима се приказују прогнозе и други детаљи везани за израду информација из става 1. овог члана су дефинисани у Анексу 3 Чикашке конвенције, Део 2.

Светски обласни прогностички центри

Члан 70.

Прогнозе наведене у члану 69. став 1. тачка 1) овог правилника пружалац МЕТ услуга добија на основу прогностичких података у дигиталном облику (датих у тачкама мреже) које је обезбедио од Светског обласног прогностичког центра (*World area forecast centre, WAFС*), осим ако је другачије договорено између пружалаца МЕТ услуга и заинтересованог оператера ваздухоплова.

Прогностички подаци из става 1. овог члана морају да покривају планирану путању лета у односу на време, висину и географски простор.

Подаци светских обласних прогностичких центара

Члан 71.

Ако пружалац МЕТ услуга само прослеђује корисницима прогнозу коју је добио од Светског обласног прогностичког центра, није дозвољена измена њеног метеоролошког садржаја, а извор података мора да буде јасно означен на самој прогнози.

Прогноза из става 1. овог члана је на располагању за одређене области на начин како је прописано у Анексу 3 Чикашке конвенције, Додатак 8.

Ако се прогнозе ветра и температуре ваздуха на висини дају у облику карата (висинске карте), те карте важе за фиксни термин и фиксни ниво лета, на начин прописан у Анексу 3 Чикашке конвенције, Додатак 2.

Ако се прогнозе метеоролошких појава значајног времена дају у облику карата, те карте важе за атмосферски слој ограничен нивоима лета, на начин прописан у Анексу 3 Чикашке конвенције, Додаци 2 и 5.

Сарадња са другим државама

Члан 72.

На захтев корисника МЕТ услуга и ако оцени да је то неопходно, пружалац МЕТ услуга иницира сарадњу са надлежним службама других држава у циљу прибављања потребних извештаја и/или прогноза.

Ако пружалац МЕТ услуга припрема информацију за територију која се граничи са територијама суседних држава, а метеоролошка појава која се описује у тој информацији се простира и на те суседне територије, пружалац МЕТ услуга сарађује и закључује споразуме са надлежним метеоролошким службама суседних држава како би се усагласиле издате информације.

Време и место издавања метеоролошких информација

Члан 73.

Прогнозе ветра и температуре ваздуха на висини и метеоролошких појава значајног времена изнад нивоа лета 100 (*FL 100*), које оператер ваздухоплова тражи за претполетно планирање и за промене плана лета у току лета, пружалац *MET* услуга издаје чим су му на располагању, а најкасније три сата пре полетања ваздухоплова.

Друге метеоролошке информације које оператер ваздухоплова тражи за претполетно планирање и за промене плана лета у току лета, пружалац *MET* услуга издаје чим то практично буде могуће.

Метеоролошке информације се предају оператеру ваздухоплова и члановима летачке посаде на месту и у време које договоре пружалац *MET* услуга и оператер ваздухоплова.

Брифинг и консултација

Члан 74.

Пружалац *MET* услуга обезбеђује, по захтеву, брифинге и/или консултације члановима летачке посаде и/или другом оперативном особљу оператера ваздухоплова.

Путем брифинга и консултација пружалац *MET* услуга доставља најновије расположиве податке о постојећим и очекиваним метеоролошким условима на планираној рути, аеродрому одредишта, алтернативним аеродромима и другим аеродромима који су од значаја за лет, а по потреби објашњава те податке и указује на значај појединих информација садржаних у документацији за лет.

Подаци који се користе за брифинг и консултације укључују све или неке од метеоролошких информација из члана 69. овог правилника.

Разлике у прогнози

Члан 75.

Ако се мишљење одговорног метеоролога у надлежном метеоролошком бироу о развоју метеоролошких услова за аеродром или аеродроме укључене у документацију за лет знатно разликује од прогнозе за те аеродроме, он члановима летачке посаде скреће пажњу на ту разлику и о томе сачињава белешку која је доступна оператеру ваздухоплова.

Документација за лет

Члан 76.

Документација за лет обавезно обухвата следеће метеоролошке информације:

1) прогнозе:

(1) ветра и температуре ваздуха на висини;

(2) метеоролошких појава значајног времена;

2) *METAR* извештаје или *SPECI* извештаје (укључујући тренд прогнозе издате у складу са регионалним ваздухопловним споразумом) за аеродром полетања, аеродром одредишта, алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;

3) прогнозе за аеродром (*TAF*) или измењене прогнозе за аеродром полетања, аеродром одредишта, алтернативне аеродроме за аеродром полетања, алтернативне аеродроме на рути и алтернативне аеродроме за аеродром одредишта;

4) *SIGMET* информације које се односе на целу руту и одговарајуће специјалне извештаје из ваздуха који се односе на целу руту, а нису коришћени за припремање *SIGMET* информација;

5) саветодавне поруке о вулканском пепелу и тропским циклонима које су релевантне за целу руту;

б) прогнозе за област за летове ваздухоплова на малим висинама (*GAMET* прогнозе и/или *SWL* карте), као и *AIRMET* информације за летове на малим висинама, које се односе на целу руту, ако је примењиво.

Изузетно од става 1. овог члана, за летове који трају два сата или краће, за летове после краћег међуслетања или за авионе са скраћеним временом опслуживања на платформи, документација за лет не мора да садржи прогнозе из става 1. тачка 1) овог правилника, ако је тако договорено између пружаоца МЕТ услуга и оператера ваздухоплова.

Измена документације за лет

Члан 77.

Ако постане очигледно да се метеоролошке информације, које су део документације за лет, битно разликују од информација које су дате за претполетно планирање и за измене плана лета у току лета, надлежни метеоролошки биро о томе одмах обавештава оператера ваздухоплова и доставља му кориговане податке на начин који је претходно договорен.

У случају из става 1. овог члана, ако ваздухоплов још није полетео надлежни метеоролошки биро доставља кориговане податке или најновије метеоролошке информације оператеру ваздухоплова или надлежној *ATS* јединици, ради преношења члановима летачке посаде ваздухоплова, а у складу са претходним договором између метеоролошког бироа, *ATS* јединице и оператера ваздухоплова.

Аутоматизовани системи информисања

Члан 78.

Пружалац МЕТ услуга може да користи аутоматизоване системе информисања за достављање и приказивање метеоролошких информација оператеру ваздухоплова и члановима летачке посаде за претполетни самостални брифинг, планирање лета и издавање документације за лет.

У случају коришћења аутоматизованих система информисања за достављање и приказивање метеоролошких информација пружалац МЕТ услуга мора да се придржава правила из чл. 67 - 77. овог правилника.

Поред метеоролошких информација аутоматизовани системи информисања могу преко заједничке тачке приступа да обезбеде корисницима и информације службе ваздухопловног информисања.

У случају из става 3. овог члана, аутоматизовани системи информисања успостављају се на основу договора између пружаоца МЕТ услуга и пружаоца услуга ваздухопловног информисања, с тим да пружалац МЕТ услуга остаје одговоран за контролу и управљање квалитетом метеоролошких информација.

Обавезе метеоролошког бироа и корисника

Члан 79.

Брифинг, консултације и документацију за лет обезбеђује надлежни метеоролошки биро на аеродрому полетања.

Ако на аеродрому полетања нису на располагању услуге из става 1. овог члана, снабдевање чланова летачке посаде потребним метеоролошким информацијама се обавља на начин који је договорен између пружаоца МЕТ услуга и заинтересованих корисника.

У случају значајног одлагања лета, као и у другим изузетним случајевима, надлежни метеоролошки биро обезбеђује или организује обављање новог брифинга, консултације или достављање нове документације за лет.

Корисници који су захтевали брифинг, консултацију и/или документацију за лет долазе у надлежни метеоролошки биро у време које је договорено између корисника и метеоролошког бироа, а ако је њихов долазак непрактичан, надлежни метеоролошки биро обезбеђује те услуге телефоном или другим погодним телекомуникационим средством, на начин који је договорен између пружаоца MET услуга и заинтересованих корисника.

Информације за ваздухоплове у лету

Члан 80.

Метеоролошке информације које су намењене ваздухопловима у лету пружалац MET услуга доставља преко *ATS* јединица и путем *VOLMET* радио-емисије (или путем *D-VOLMET*, ако је применљиво) у складу са регионалним ваздухопловним споразумом.

Метеоролошке информације за оперативно планирање које врши оператер ваздухоплова за ваздухоплове у лету, пружалац MET услуга доставља на захтев оператера ваздухоплова, према претходном договору између пружаоца MET услуга и оператера ваздухоплова.

За достављање информација из ст. 1. и 2. овог члана пружалац MET услуга мора да успостави одговарајућа телекомуникациона средства путем којих се те информације достављају.

Информације за *ATS* јединице

Члан 81.

Биро за метеоролошко бдење је задужен за пружање метеоролошких информација надлежном центру информисања ваздухоплова у лету и надлежном центру обласне контроле летења, а за пружање метеоролошких информација аеродромској контроли летења или јединици прилазне контроле летења може да буде задужен биро за метеоролошко бдење или аеродромски метеоролошки биро.

Метеоролошки биро доставља надлежној *ATS* јединици најновије метеоролошке информације које су потребне за извршење функција те јединице.

Изузетно од става 2. овог члана, најновије метеоролошке информације се могу доставити *ATS* јединици из неког другог аеродромског метеоролошког бироа или бироа за метеоролошко бдење, ако је то потребно из локалних организационих разлога и на основу договора између пружаоца MET услуга и *ATS* јединице.

Метеоролошке информације које захтева *ATS* јединица у вези са ваздухопловом у стању нужде метеоролошки биро доставља тој јединици што је пре могуће.

Споразум између пружаоца MET услуга и надлежне *ATS* службе

Члан 82.

Пружалац MET услуга и надлежна служба за пружање услуга у ваздушном саобраћају закључују споразум којим регулишу своју међусобну сарадњу.

Споразумом из става 1. овог члана регулишу се, поред осталог, следећа питања:

- 1) снабдевање *ATS* јединица показивачима који су повезани са интегрисаним аутоматским метеоролошким системима, калибрисање и одржавање тих показивача;
- 2) ажурирање или допуњавање информација које је метеоролошка станица добила допунским визуелним осматрањима од стране особља *ATS* јединица (нпр. информације о метеоролошким појавама од оперативног значаја у зони пењања и зони прилажења);
- 3) достављање метеоролошких информација добијених од стране ваздухоплова који полећу или слећу (нпр. информације о смицању ветра).

Информације за службу трагања и спасавања

Члан 83.

Биро за метеоролошко бдење доставља служби трагања и спасавања метеоролошке информације које она захтева, на начин који је претходно међусобно договорен.

У току операције трагања и спасавања биро за метеоролошко бдење одржава сталну везу са службом трагања и спасавања.

Информације за пружаоца услуга ваздухопловног информисања

Члан 84.

Пружалац МЕТ услуга организује, у координацији са Директоратом, достављање пружаоцу услуга ваздухопловног информисања најновијих метеоролошких информација потребних за вршење његових функција, на начин одређен прописом којим се уређује пружање услуга ваздухопловног информисања.

Чување метеоролошких информација и документације

Члан 85.

Пружалац МЕТ услуга чува метеоролошке информације најмање 30 дана, рачунајући од дана настанка информације.

Пружалац МЕТ услуга чува метеоролошку документацију, укључујући карте и обрасце који су достављени као документација за лет, најмање 30 дана од дана издавања те документације, независно од облика у којем је она издата (дигитални, писани, штампани, графички и сл).

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, пружалац МЕТ услуга чува метеоролошке информације, односно документацију дуже од 30 дана, ако је њихово чување захтевао надлежни орган или организација у сврху истраживања или анализе, док се они не заврше.

X. КОМУНИКАЦИЈЕ

Телекомуникациона средства

Члан 86.

Пружалац МЕТ услуга је дужан да обезбеди погодна телекомуникациона средства која омогућавају да:

1) аеродромски метеоролошки бирои и, ако је потребно, ваздухопловне метеоролошке станице међусобно комуницирају и да достављају захтеване метеоролошке информације надлежним *ATS* јединицама, а нарочито аеродромском контролном торњу, јединици прилазне контроле летења и ваздухопловним телекомуникационим станицама које опслужују аеродром;

2) аеродромски метеоролошки бирои или други одговарајући извори метеоролошких информација достављају захтеване метеоролошке информације оператерима ваздухоплова, према међусобном договору;

3) надлежни биро за метеоролошко бдење доставља захтеване метеоролошке информације везане за област информисања у лету и област трагања и спасавања пружаоцу услуга у ваздушном саобраћају и спасилачко-координационом центру, а нарочито центрима информисања ваздухоплова у лету, обласној контроли летења и одговарајућим ваздухопловним телекомуникационим станицама;

4) метеоролошки бирои и заинтересовани корисници метеоролошких информација примају захтеване продукте светских обласних прогностичких центара.

Телекомуникациона средства из става 1. овог члана која омогућавају комуникацију директним говором морају да обезбеде успостављање те комуникације за приближно 15 секунди.

Ако је то утврђено међусобним договором, телекомуникациона средства из става 1. овог члана морају да омогуће комуникацију са штампаним излазом и могућношћу ретрансмисије.

На основу међусобног договора пружалац МЕТ услуга и корисник тих услуга могу да употребљавају и друге облике визуелних или аудио-комуникација (нпр. интерна телевизија, посебни информациони системи за обраду података и сл).

Фиксне ваздухопловне везе

Члан 87.

За прикупљање оперативних метеоролошких информација, националну, регионалну и међурегионалну размену тих информација, као и за приступ *OPMET* банкама података, пружалац МЕТ услуга користи телекомуникациона средства са фиксним ваздухопловним везама.

За размену оперативних метеоролошких информација које нису временске критичне пружалац МЕТ услуга може да користи јавну интернет мрежу ако је та мрежа расположива, ако је мрежа у стању да на задовољавајући начин подржи ваздухопловне операције и ако је коришћење мреже претходно договорено између пружаоца МЕТ услуга и корисника тих услуга.

Метеоролошке билтене у алфа-нумеричком облику који садрже оперативне метеоролошке информације које се преносе на начин дефинисан у ст. 1. и 2. овог члана, надлежни метеоролошки бирои или ваздухопловне метеоролошке станице састављају у складу са захтевима из Анекса 10 Чикашке конвенције, који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

Продукте Светског обласног прогностичког система у дигиталном облику пружалац МЕТ услуга прима и шаље погодним телекомуникационим средствима коришћењем комуникацијских техника за пренос података у бинарном коду.

Метод и линије који се користе за примање и слање продуката Светског обласног прогностичког система морају да буду у складу са регионалним ваздухопловним споразумом.

***VOLMET* радио-емисија**

Члан 88.

За утврђену листу аеродрома пружалац МЕТ услуга припрема непрекидну *VHF VOLMET* радио-емисију која садржи текуће редовне извештаје, заједно са тренд прогнозама ако оне постоје за те аеродроме.

Регионалним ваздухопловним споразумом се дефинише листа аеродрома који се укључују у *VOLMET* радио-емисију, детаљан садржај метеоролошких информација за сваки аеродром, редослед којим се информације емитују, као и време емисије.

Директорат објављује у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету који је метеоролошки биро надлежан за *VOLMET* радио-емисију, као и садржај *VOLMET* радио-емисије.

Коришћење ваздухопловних мобилних мрежа и *D-VOLMET*

Члан 89.

Садржај и формат метеоролошких информација које се преносе ка или од ваздухоплова путем ваздухопловних мобилних мрежа морају да буду, ако је то применљиво, у складу са захтевима из Анекса 3 Чикашке конвенције.

Садржај *D-VOLMET* мора да буде, ако је то применљиво, у складу са захтевима из Анекса 3 Чикашке конвенције и *ICAO* Документа број 9694 (Приручник о примени *ATS data link*), који је доступан на званичној интернет страници *ICAO*.

XI. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ
Престанак важења других прописа
Члан 90.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о начину израде и форми прогностичких карата укључених у метеоролошку документацију за лет и ваздухопловних климатолошких информација („Службени гласник СРЈ”, број 47/99).

Ступање Правилника на снагу
Члан 91.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 7/1-01-0024/2016-0001
У Београду, 30. августа 2016. године

Директор
Мирјана Чизмаров

Мерне јединице

Величина	<i>METAR TAF</i>	Локални извештаји	<i>SIGMET</i>	<i>AIRMET</i> испод <i>FL 150</i>	<i>GAMET</i> испод <i>FL 150</i>	<i>SWL</i> испод <i>FL 150</i>
Правац ветра	Географски север, на 10°	Географски север, на 10°	Географски север, на 10°	Географски север, на 10°	Географски север, на 10°	Географски север, на 10°
Брзина ветра	<i>kt</i>	<i>kt</i>	<i>kt</i>	<i>kt</i>	<i>kt</i>	<i>kt</i>
Хоризонтална преовлађујућа видљивост	<i>m</i>	<i>m</i> ; <i>km</i> за <i>>= 5 km</i>	/	<i>m</i>	<i>m</i>	<i>m</i>
Вертикална видљивост	100 <i>ft AGL</i> ¹⁾	<i>ft AGL</i>	/	/	/	/
<i>RVR</i>	<i>m</i>	<i>m</i>	/	/	/	/
Количина облака (осим <i>CB</i>)	<i>FEW, SCT, BKN, OVC, NSC</i>	<i>FEW, SCT, BKN, OVC, NSC</i>	/	<i>BKN, OVC</i>	<i>FEW, SCT, BKN, OVC</i>	<i>FEW, SCT, BKN, OVC</i>
<i>CB</i>	<i>FEW, SCT, BKN, OVC</i>	<i>FEW, SCT, BKN, OVC</i>	<i>FRQ</i>	<i>ISOL, OCNL</i>	<i>ISOL, OCNL, FRQ</i>	<i>ISOL, OCNL, FRQ</i>
Висина базе / врхова облака	100 <i>ft AGL</i>	<i>ft AGL</i>	<i>FL</i>	<i>ft AGL</i>	<i>ft AGL</i>	<i>ft AGL</i>
Висина нулте изотерме	/	/	/	/	<i>ft AMSL</i> ²⁾	<i>ft AMSL</i>
<i>MTN OBSC</i>	/	/	/	<i>FL</i>	<i>FL</i>	<i>FL</i>
Температура / Тачка росе	°C	°C	/	/	°C	°C
Релативна влажност	/	%	/	/	/	/
Притисак	<i>hPa</i>	<i>hPa</i>	/		<i>hPa</i>	/
Ниво (неке) значајне појаве	/	/	<i>FL</i>	<i>FL</i>	<i>FL</i>	<i>FL</i>

¹⁾ *AGL (Above Ground Level)* - Изнад нивоа терена

²⁾ *AMSL (Above Mean Sea Level)* - Изнад средњег нивоа мора